

Keuzes maken, verkiezingen & democratie.

(1) Eensgezind bij elkaar!?

Lezing

De vele tekenen en wonderen die de apostelen verrichtten, vervulden iedereen met ontzag. Allen die tot geloof gekomen waren, bleven bijeen en hadden alles gemeenschappelijk. Ze verkochten hun eigendommen en bezittingen en verdeelden de opbrengst onder degenen die iets nodig hadden. Elke dag kwamen ze trouw en eensgezind samen in de tempel, braken het brood bij elkaar thuis en gebruikten hun maaltijden in een geest van eenvoud en vol vreugde. Ze loofden God en stonden in de gunst bij het hele volk. De Heer breidde hun aantal uit; steeds meer mensen werden gered.

Hand 2,44-47 (NBV21)

Overweging

“De verdachten worden beschuldigd van het aanrichten van een schade te bedrage van 472.700 roebel (14.000 euro). Als je dat over 39 beklagden verdeelt, blijkt ieder van hen tot acht jaar de gevangenis in te kunnen gaan voor het aanrichten van iets meer dan 12.000 roebel (360 euro) schade. Waarom zo hard? Omdat ze schreeuwden: ‘Poetin, jij moet hier weg!’ en andere, soortgelijke suggesties in Poetins openbare ontvangstruimte. Ze hebben hun standpunt over de president kenbaar gemaakt en hier zijn ze, als puppy’s op een hondenkennel in een kooi. Ze kijken ons zo ernstig aan dat je hart breekt. Een van hen heeft in de gevangenis een fikse zwarte baard laten staan en zijn hoofd kaal geschoren. Op foto’s van voor zijn opsluiting ziet hij er heel anders uit. Een ander is nog te jong om een baard te laten staan, maar wel opgevreten door wandluizen, hij zit onder de zweren. Een derde blijft zich maar krabben – hij heeft last van gevangenisjeuk, erysipelas. Ze vormen een gevaar voor de samenleving vanwege hun visie op het leven in dit land. De rechter voelt duidelijk aan dat alles volgens plan verloopt, volgens de instructies die hij heeft gekregen. Hij weet aan welke kant hij staat.”

(Fragment op p. 369 uit “Russisch Dagboek”, van de Russische journaliste Anna Politkovskaja, in 2006 op straat afgeknald door onbekenden, de moord blijft onopgelost)

Uit het handvest van de grondrechten van de Europese Unie.

Artikel 11:

- Eenieder heeft recht op vrijheid van meningsuiting. Dit recht omvat de vrijheid een mening te hebben en de vrijheid kennis te nemen en te geven van informatie of ideeën, zonder inmenging van enig openbaar gezag en ongeacht grenzen.
- De vrijheid en de pluriformiteit van de media worden geëerbiedigd

Uit Artikel 47:

Eenieder heeft het recht op een eerlijke en openbare behandeling van zijn zaak, binnen een redelijke termijn, door een onafhankelijk en onpartijdig gerecht dat vooraf bij wet is ingesteld.

De realiteit in de rechtbank die de Russische journaliste Anna Politkovskaja al in 2004 beschrijft contrasteert heel scherp met twee grondrechten die in de Europese Unie voor elk van jullie als burgers gegarandeerd zijn. Wij kunnen het ons moeilijk voorstellen dat we voor de rechter zouden moeten verschijnen omdat we op de stoep van Wetstraat 16 riepen “Weg met Alexander De Croo! En als iemand voor de rechter zou moeten komen omdat hij het meubilair op het kabinet van De Croo had beschadigd, zou hij zeker geen 8 jaar cel riskeren en al zeker niet een vonnis volgens de instructies van

het kabinet van onze premier himself. Bij ons bestaat zo iets als de scheiding van de machten, wat in Rusland al lang niet meer het geval is.

Beseffen wij wel goed welke rechten wij als Belgische burgers genieten? Beseffen wij wel goed wat de Europese Unie concreet betekent? Als burgers van Europa genieten wij grondrechten die in het handvest van de grondrechten van de Europese Unie duidelijk beschreven staan – het zijn er 50 – en ze zijn voor een stuk gebaseerd op de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. Alle lidstaten van de Europese Unie moeten deze grondrechten voor al haar burgers garanderen en het bestuur van elk land moet binnen deze “democratische” grondrechten uitgeoefend worden. Uiteraard kan iemand in een land één van deze grondrechten schenden – zo schond burgemeester Emir Kir in Brussel artikel 12 van de grondrechten “De vrijheid van vergadering en vereniging” toen hij op zijn grondgebied de “National Conservative Conference” door de politie liet stil leggen, een vergadering van burgers met extreem rechtse visies. De rechter floot de burgemeester echter terug en de vergadering kon toch doorgaan. Kleine kanttekening: kritische journalisten waren wel niet welkom op deze vergadering van vrij rechtse politici. Toch een beetje jammer in een democratie.

Nu deze gang van zaken – een verbod van een burgemeester, een klacht van de organisatoren bij een rechtbank neerleggen en een uitspraak in kortgeding van de rechter die wees op het belang van de “De vrijheid van vergadering en vereniging” (artikel 12) – staat nogal in contrast met een bijna idyllische situatie die we in de Handelingen van de apostelen lezen en die we daarnet gehoord hebben: “Allen die geloofden, vormden een gemeenschap en deelden alles samen... iedereen kreeg zoveel als hij nodig had... Trouw waren ze ook iedere dag in de tempel, **eensgezind**... ze braken het brood bij elkaar aan huis.” Het is ook Pinksteren, het moment waarop de bange leerlingen het vuur van de geest over zich krijgen. Uit hoofdstuk 1 van de Handelingen weten we dat het hier ging over een groep van 120 gelovigen. Een kleine groep dus en bijbelstudie zegt ons dat het hier inderdaad om de beschrijving van een christelijk gemeenschapsideaal gaat. Dus van wat een gemeenschap zou moeten zijn, zou kunnen zijn, idealiter: eensgezind bij elkaar, delen, ieder krijgt wat hij/zij nodig heeft,... Of dat toen historisch zo helemaal al de realiteit was blijft een vraagteken. In ieder geval houdt de beschrijving ons een spiegel voor van wat een christelijke gemeenschap zou moeten kenmerken. Als gemeenschap in liefde samenleven. En toch. Garandeert een kleinere groep automatisch dat de grondrechten van een individu gerespecteerd worden? Artikel 3 bijvoorbeeld? “Eenieder heeft het recht op lichamelijke en geestelijke integriteit. “ Wat bijvoorbeeld met het seksueel misbruik in families, in pastorale relaties? Wat met de druk van bepaalde sekten op hun leden?

Het mag duidelijk zijn dat vele van die grondrechten zo fundamenteel menselijk en universeel zijn dat er niet aan geraakt mag worden; nergens, noch door een staat, noch door een bepaalde gemeenschap of vereniging al dan niet religieus, noch door familieleden en ook niet door een ander individu. Het gaat over de onvervreembare rechten van de menselijke persoon, diens integriteit en recht op een veilig leven. En wat dan met de culturele verschillen? Zijn die mensenrechten geen puur Westerse zaak? Neen ze gaan veel dieper. Op sommige punten zitten bepaalde culturen ook gewoon fout: vraag maar eens aan Afghaanse vrouwen hoe leuk ze de Taliban vinden, die vrouwen verbieden om onderwijs te volgen of aan de Iraanse vrouwen die gebukt gaan onder de religieuze dictatuur van de Ayatolla Khomeini. Maar de Europese cultuur moet nog steeds een weg afleggen om de grondrechten te blijven garanderen...wat met de rechten van homo's en lesbiennes bv. ?

In de geschiedenis zijn mensen met vallen en opstaan tot dat inzicht van die grondrechten gekomen, meestal vanuit situaties waarin deze grondrechten massief geschonden werden. Niet toevallig ontstond de Universele verklaring van de Rechten van de Mens na de tweede wereldoorlog en na de genocide op

het Joodse volk. En men voelt ook aan dat men deze rechten via stemming van een democratische meerderheid niet zomaar kan afschaffen. Het zou ons te ver leiden om dieper in te gaan op de filosofische fundering van deze grondrechten. Maar ze overstijgen onze willekeur en eens we ervan genieten beseffen we hoe wezenlijk ze zijn voor ons menszijn.

De democratie is zeker de staatsvorm waarin deze grondrechten het best gegarandeerd kunnen omdat de macht bij het volk zit. In een democratie kunnen de mensen via de verkiezingen politici afstraffen, er is de scheiding van de machten, er is persvrijheid, er zijn vakbonden en er zijn de nodige “check and ballances” in staatsstructuren. Van zodra verkiezingen uitgeschakeld worden, oppositie onmogelijk wordt gemaakt en het bestuur in handen valt van kleinere groepen of zelfs één enkeling loopt het grondig mis. Het is interessant dat bepaalde politici de democratie ook misbruiken om ze nadien af te zwakken of zelfs af te schaffen. Ik citeer nogmaals de Russische journaliste Anna Politkovskaja: “Poetins jaarlijkse toespraak voor de Federale Vergadering was even sensationeel als komisch. Het was een waar manifest van liberalisme, maar je herkent de boom aan zijn vruchten! Zijn thema was: “Een vrij land voor vrije mensen’, maar hoe kun je vrij zijn zonder een onafhankelijke rechterlijke macht? Of zonder werkelijk democratisch kiesrecht? Met een politiek geëngageerde procuratuur en een gefnuikte burgermaatschappij.”

Beste mensen. Binnenkort mag u gaan kiezen. Voor mensen die onze maatschappij gaan besturen, lokaal, nationaal en Europees.

Ik hoop en ik vraag u met aandrang om u vooraf zeer goed te informeren vooraleer u een bolletje kleurt. Doe de stemtest.

Stel u de vraag in hoever bepaalde partijen de grondrechten echt respecteren? Niet alleen die van u als burgers van Europa, maar misschien ook die van de vluchteling uit Afrika, van de inwoners in Gaza, ... ook zij hebben rechten omdat ze mensen zijn.

Kijk naar de visie die de verschillende partijen hebben op onze maatschappij. Gaan ze een politiek voeren die gunstig is voor wie al veel geld heeft, of gaan ze ook zorgen dat wie aan de onderkant van de maatschappij zit niet nog meer kopje onder gaat.

Bekijk ook de visie van de partijen op de wereldverhoudingen: hebben zij respect voor het internationaal recht? Vinden ze internationale solidariteit belangrijk of niet? Vonden ze het ok dat Rusland zomaar het soeverein land Oekraïne binnenvalt?

Dat zijn allemaal geen details. Een land regeren is een ernstige zaak.

Als burgers hebben wij de plicht om ons goed te informeren en dan in eer en geweten onze stem uit te brengen. Ik wens het u allen van harte toe. Op het einde van de viering krijgen jullie een stembiljet waarop een aantal van die grondrechten opgesomd staan.

Karel Ceule

De Lier, Brugge, 19 mei 2024